

Rotacyzm

FORMY
RODZAJE
PRZYCZYNY
ĆWICZENIA

ROTACYZM

R r
r R
R r
 r
R R
 r
R r

To nieprawidłowa artykulacja
głoski [r].

Wyróżniamy trzy rodzaje rotacyzmu:

- DEFORMACJA
- SUBSTYTUCJA
- ELIZJA

DEFORMACJA (rotacyzm właściwy)

to tworzenie dźwięku, nie występującego w systemie fonetycznym danego języka. Na skutek zmiany miejsca artykulacji (głoska r powstaje m.in. w wyniku drgań języczka, warg, policzków) jej brzmienie jest zdeformowane. W zależności od miejsca, w którym dźwięk powstaje, rozróżnia się liczne odmiany rotacyzmu właściwego.

SUBSTYTUCJA (pararotacyzm)

Polega na zastępowaniu głoski r innymi głoskami, prawidłowo wymawianymi. Większość dzieci zaczyna wymawiać prawidłowo głoskę r dopiero około 5 roku życia. Do tego czasu zastępuje ją innymi łatwiejszymi głoskami, jak na przykład: j, l, ł, d, w.....(rotacyzm rozwojowy). Jeżeli to zjawisko trwa dłużej niż do 6-7 roku życia to staje się patologią, gdyż jest symptomem opóźnionego rozwoju mowy w zakresie artykulacji.

ELIZJA (mogirotacym)-

Opuszczanie głoski r, jako jednego ze składników wyrazu (r=0). Może być zjawiskiem rozwojowym, bądź gdy się przedłuża- patologicznym.

Rodzaje rotacyzmu właściwego

Reranie języczkowe

Jest najczęstszą formą rotacyzmu. Drgania wykonywane są przez języczek znajdujący się na końcu podniebienia miękkiego. Podniebienie miękkie jest uniesione i zamyka przejście do jamy nosowej. Język nie bierze udziału w artykulacji. Jest odmianą rotacyzmu podniebiennego. Terapia polega na usprawnianiu czubka języka.

Reranie wargowe

jest znacznie rzadziej spotykane. Spotyka się dwie formy tej wymowy:

- dwuwargową (bilabialną) drgają obie wargi („francuskie r”)
- wargowo- zębową (labiodentalną) dźwięk powstaje w wyniku drgań dolnej wargi zbliżonej do górnych siekaczy lub górnej wargi zbliżonej do dolnych siekaczy.

Reranie międzyzębowe

**Polega na drganiu czubka języka wsuniętego między zęby.
Rzadziej spotykana jest odmiana, przy której r powstaje między
czubkiem języka a górną wargą.**

Reranie policzkowe

lub boczne - występuje bardzo rzadko. Prąd powietrza skierowany jest w bok wprawiając w drgania policzki. W efekcie powstaje dźwięk o nieprzyjemnym brzmieniu. Przy jego realizacji poza drganiem jednego lub obu policzków drga również czubek bądź krawędzie języka.

Reranie podniebienne

Polega na zbliżeniu tylnej części języka do podniebienia miękkiego. Podczas artykulacji wibruje całe podniebienie miękkie.

Reranie gardłowe

Powstaje między nasadą języka a tylną ścianą gardła (możliwe testowanie ręką). Wymowa głoski r gardłowa z wibracją języczka i podniebienia miękkiego- zbliżona do wymowy francuskiej dźwięku r.

Reranie nosowe

Realizacja nosowa głoski r często współwystępuje z nosową wymową innych dźwięków. Nosowa artykulacja głoski r swoim brzmieniem zbliżona jest do ng i powstaje w wyniku niedomykania wejścia do jamy nosowej.

Reranie boczne

Wadliwa boczna realizacja głoski r. Strumień powietrza przeciska się między krawędzią boczną języka a górnymi dźwiękami, powstaje nieprzyjemne brzmienie.

Reranie krtaniowe i językowo-wargowe

**Polega na wadliwej artykulacji głoski r (krtaniowej lub
językowo-wargowej)**

Reranie świszczące

Wymowa jest znacznie przedłużona i wzmocniona.

Przyczyny rotacyzmu:

- **Nieprawidłowa budowa narządów artykulacyjnych:**
 - głównie języka (zbyt duży, gruby)
 - zbyt krótkie wędzidełko podjęzykowe
 - anomalie podniebienia twardego- podniebienie gotyckie
 - anomalie zgryzowe- przy bardzo otwartym zgryzie może wystąpić rotacyzm interdentalny.
- **Niska sprawność języka** (ograniczona sprawność języka na skutek wad anatomicznych- zbyt krótkie wędzidełko) zbyt mocne lub zbyt słabe napięcie języka.
- **Naśladowanie nieprawidłowych wzorców.**
- **Niedostateczne słuchowe różnicowanie dźwięków.**

Ćwiczenia

